

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра «Екології та ботаніки»

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВК. Екологічний туризм
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми: **«Екологія»**
(назва)

за спеціальністю: **101 «ЕКОЛОГІЯ»**
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2025

Розробник: Вікторія СКЛЯР, д.б.н., професор кафедри екології та ботаніки
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>Екології та ботаніки</u>	протокол № 6 від 17 грудня 2025 р.	
	Завідувач кафедри	<u>Інна ЗУБЦОВА</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Ганна КЛИМЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету,
де реалізується освітня
програма

Сергій ГОРБАСЬ
(підпис)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Інна ЗУБЦОВА
(підпис) (ПІБ)
Галина ЖАТОВА
(підпис) (ПІБ)

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Екологічний туризм			
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування / Екології та ботаніки			
3.	Статус ОК	Вибірковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	-			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОП- Екологія Спеціальність – Е2 «Екологія»			
6.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається протягом 6 семестру			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредити (150 годин)			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) Денна/Заочна форма навчання			Самостійна робота Денна /Заочна форма навчання
		Лекційні	Практичні (семінарські)	Лабораторні	
	III семестр	30 /10	30/10	-	90/130
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр Вікторія Григорівна			
11.1	Контактна інформація	Д.б.н., професор кафедри екології та ботаніки, кабінет 25авет Ел. адреса: skvig@ukr.net			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Екологічний туризм» спрямована на формування у студентів-екологів системного розуміння екологічного туризму як інструменту сталого природокористування та охорони довкілля. У межах курсу розглядаються теоретичні засади екотуризму, природно-ресурсний потенціал і можливості його використання, особливості організації екологічного туризму на природоохоронних територіях, екологічні наслідки туристичної діяльності, а також основи менеджменту й планування екотуристичних проєктів з урахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду. У результаті вивчення дисципліни студенти зможуть аналізувати роль екологічного туризму в системі сталого розвитку, оцінювати природно-ресурсний потенціал і екологічну місткість територій, визначати та прогнозувати вплив туристичної діяльності на довкілля, застосовувати методи екологічного моніторингу, брати участь у плануванні та управлінні екотуристичними маршрутами й об'єктами, а також використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід для впровадження екологічно безпечних туристичних практик.			

12.	Мета освітнього компонента	Мета дисципліни «Екологічний туризм» полягає у формуванні в студентів-екологів системних теоретичних знань і практичних навичок щодо функціонування екологічного туризму як складової цілісної системи природокористування, опануванні основ менеджменту та маркетингу в сфері екотуризму, а також у вивченні вітчизняного й зарубіжного досвіду його організації та розвитку
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Біологія, Соціальна екологія, Нормування антропогенних навантажень 2. Освітній компонент є основою для: Збалансоване природокористування, Охорона навколишнього середовища, Оцінка впливу на довкілля
14.	Політика академічної доброчесності	У процесі вивчення дисципліни, студенти мають дотримуватися правил академічної доброчесності, визначених «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view) та «Кодексом академічної етики Сумського національного аграрного університету (https://drive.google.com/file/d/1aT-o1TmzZSEnW9NyaCF98_HgSCcrhARn/view)». При виявленні фактів академічної не доброчесності робота, виконана студентом, не зараховується.
15.	Платформа дистанційного навчання MOODLE	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4236
16.	Ключові слова	Екосистемні послуги екосистем, природно-ресурсний потенціал, антропогенний вплив, рекреація, нормування антропогенних навантажень

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹			Як оцінюється РНД
	ПРО1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	ПРО3. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.	ПРО4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	
ДРН 1. Уміти оцінювати стан екосистем у розрізі надання ними екосистемних послуг та оцінювати рекреаційно-туристичний потенціал територій	X		X	Проведення модульного контролю Практичні роботи. Семінари Залік
ДРН 2. Знати характер впливу туристичної діяльності на стан природних комплексів та їх компонентів		X	X	Проведення модульного контролю Практичні роботи. Семінари Залік
ДРН 3. Уміти визначати екологічнообґрунтовані засади використання природних комплексів у галузі туризму та розробляти такі пропозиції для конкретних територій, суб'єктів господарювання	X	X	X	Проведення модульного контролю Практичні роботи. Семінари Залік
ДРН 4. Формувати та поширювати природоохоронне ставлення до довкілля у процесі реалізації заходів екологічного туризму			X	Проведення модульного контролю Практичні роботи. Семінари Залік

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Теми дисципліни та основні питання, які будуть розглядатись	Розподіл в межах загального бюджету часу. <i>Денна форма навчання</i>				Рекомендована література ²
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Ла б. з.		
Тема 1. Теоретичні засади екологічного туризму 1. Поняття, принципи та функції екологічного туризму 2. Екотуризм у системі сталого розвитку 3. Відмінності екологічного туризму від масового та природоорієнтованого туризму 4. Роль екотуризму в охороні довкілля та екологічній освіті	4	4		14/22	1, 2, 5, 6, 9
Тема 2. Природно-ресурсний потенціал екологічного туризму 1. Природні рекреаційні ресурси та їх екологічна оцінка 2. Біорізноманіття як основа розвитку екотуризму 3. Ландшафтна різноманітність і її туристична привабливість 4. Обмеження та екологічна місткість природних територій	4/2	4/2		16/22	1-4, 10, 11, 14, 15
Тема 3. Екологічний туризм на природоохоронних територіях 1. Екотуризм у національних природних парках і біосферних резерватах 2. Заповідний режим та допустимі види туристичної діяльності 3. Екологічні стежки та інтерпретація природи 4. Вплив туристичної діяльності на природоохоронні об'єкти	4/2	4/2		14/22	1,2, 4-6, 14, 15

Тема 4. Екологічні наслідки та оцінка впливу екотуризму 1. Позитивні й негативні екологічні ефекти екологічного туризму 2. Антропогенне навантаження та його регулювання 3. Методи оцінки впливу туризму на довкілля 4. Екологічний моніторинг у туристичних регіонах	6/2	6/2		16/22	1, 2, 4, 7, 6, 8
Тема 5. Менеджмент і планування екологічного туризму 1. Основи управління екотуристичною діяльністю 2. Планування екотуристичних маршрутів з урахуванням екологічних вимог 3. Екологічна сертифікація та стандарти в туризмі 4. Участь місцевих громад у розвитку екотуризму	6/2	6/2		14/22	2, 3, 4, 7, 8, 10-13,
Тема 6. Вітчизняний і зарубіжний досвід розвитку екологічного туризму 1. Стан і перспективи розвитку екотуризму в Україні 2. Міжнародні моделі екологічного туризму 3. Туристичний потенціал різних регіонів Світу 4. Особливості організації екологічного туризму у різних регіонах Світу 5. Кращі практики збереження природи через екотуризм 6. Адаптація світового досвіду до умов України	6/2	6/2		16/20	1, 7, 10-13
Всього за семестр	30/10	30/10		90/130	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин денна	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин денна
ДРН 1. Уміти оцінювати стан екосистем у розрізі надання нами екосистемних послуг та оцінювати рекреаційно-туристичний потенціал територій	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій, проведення практичних робіт	14/4	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, підготовка презентацій	22/32
ДРН 2. Знати характер	- проведення	16/6	- опрацювання	22/32

впливу туристичної діяльності на стан природних комплексів та їх компонентів	лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та виконання практичних робіт		додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - підготовка презентацій.	
ДРН 3. Уміти визначати екологічнообґрунтовані засади використання природних комплексів у галузі туризму та розробляти такі пропозиції для конкретних територій, суб'єктів господарювання	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та виконання практичних робіт	14/4	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт.	22/32
ДРН 4. Формувати та поширювати природоохоронне ставлення до довкілля шляхом розробки та реалізації екологічних турів	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та виконання практичних робіт	16/6	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів та/або тез доповідей.	24/34
Всього годин		60/20		90/130

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Частка у загальній оцінці	Дата складання
Модуль 1			
6	Сумарна кількість балів за виконані та захищені практичні роботи, а також завдання для самостійної роботи	35 балів / 35%	2-6 тиждень
7	Контрольне модульне оцінювання: тест, індивідуальне завдання, письмова контрольна робота (за вибором викладача)	15 балів / 15%	6 тиждень

Модуль 2			
8	Сумарна кількість балів за виконані та захищені практичні роботи, а також завдання для самостійної роботи	35 балів / 35%	7-15 тиждень
9	Контрольне модульне оцінювання: тест, індивідуальне завдання, письмова контрольна робота (за вибором викладача)	15 балів / 15%	15 тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<5 балів	6-19 балів	20-29 балів	30-35 балів
Модуль 1. Теми 1-3	Вимоги щодо поставлених завдань не виконано	Більшість вимог щодо поставлених завдань виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз вивченого матеріалу	На достатньому рівні виконано усі вимоги до поставлених завдань	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, чітко інтерпретовано отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення та удосконалення конкретних питань, сформована своя думка та своє бачення певної проблеми, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання отриманих знань у професійній діяльності
Контрольне модульне оцінювання: тест, індивідуальне завдання, письмова контрольна робота (за вибором викладача)	<9 балів	9-11 балів	12-13 балів	14-15 балів
	Вимоги щодо поставлених завдань не виконано	Більшість вимог до поставлених завдань виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не повною мірою	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, продемонстровано високу обізнаність у закріпленій за здобувачем темі, здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання отриманих знань у професійній діяльності
	<5 балів	6-19 балів	20-29 балів	30-35 балів
	Вимоги щодо поставлених завдань не	Більшість вимог щодо поставлених	На достатньому рівні виконано усі вимоги до	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, чітко інтерпретовано

Модуль 2. Теми 4-6	виконано	завдань виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз вивченого матеріалу	поставлених завдань	отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення та удосконалення конкретних питань, сформована своя думка та своє бачення певної проблеми, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання отриманих знань у професійній діяльності
Контрольне модульне оцінювання: тест, індивідуальне завдання, письмова контрольна робота (за вибором викладача)	<9 балів	9-11 балів	11-13 балів	13-15 балів
	Вимоги щодо поставлених завдань не виконано	Більшість вимог до поставлених завдань виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не повною мірою	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги до поставлених завдань, продемонстровано високу обізнаність у закріпленій за здобувачем темі, здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені висновки щодо використання отриманих знань у професійній діяльності

5.2. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Усні відповіді на окремі питання під час проведення лекцій та практичних робіт	Протягом всього семестру
3	Аналіз текстів за темами курсу опрацьованих студентом самостійно	Протягом всього семестру
4	Захист практичних робіт	Після здачі роботи
5	Усний зворотній зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами.	Протягом всього семестру

Поточне тестування та самостійна робота						Разом за модулі	Сума
Модуль 1: 0 – 50 балів			Модуль 2: 0 – 50 балів				
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100	100
15	15	20	15	15	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
42-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-41	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ: перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни або окремого її елемента відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (https://drive.google.com/file/d/1THXbcZySe0C6UwlnG3Uy_V64uRngnbzk/view) та «Положення про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та /або інформальної освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1cUvzkDYn9cbJEaZKQvU5sOtxyBvB3ZTR/view>)

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

1. Вишневецький В.І. Екологічний туризм: навчальний посібник. К.: Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
2. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2004. 192 с.
3. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм: підручник. Житомир, 2021. 252 с
4. Бабарицька В.К., Любіцева О.О. Організація туризму. Навч. посібник. Част. І. К.: КУ, 1998. 234 с.
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності. Київ., Грамота., 2006. 264 с.
6. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм. Київ., Знання., 2006. 271 с.
7. Мальська М. Худо В. Менеджмент туризму. Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 314 с.
8. Бабарицька В., Малиновська О. Менеджмент туризму. Туропереїтинг. К., Альтерпрес, 2004. 285 с.

6.2 Допоміжна

9. Федорченко В.К, Мініч І.М. Туристський словник-довідник : Навчальний посібник. К.: Дніпро, 2000. 160 с.
10. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги - XXI, 2003. 300 с.
11. Кифяк В.Ф. Організація туризму. Чернівці., Книги - XXI., 2008. 344 с.

12. Любіцева О.О. Методика розробки турів. К., 2003. 240 с.
13. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство. Київ., Альтерпрес., 2007. 464 с.
14. Скляр В.Г., Бондарєва Л.М., Кирильчук К.С., Ємець О.М., Баштовий М.Г., Тебенко Ю.М. (2021). Біорізноманіття балкової системи с. Терешківка Сумського району як перспективної природоохоронної та рекреаційної території *Вісник СНАУ: Серія «Агрономія і біологія»*. – Вип. II (44). – С. 58–65. DOI <https://doi.org/10.32845/agrobio.2021.2.8>
15. Скляр В.Г., Тихонова О.М., Кирильчук К.С., Клименко Г.О., Онопрієнко В.П., Бондарєва Л.М., Троцька С.С., Клименко Ю.О. (2021). Вивчення фіторізноманіття долини р. Сироватка з перспективою використання її природних комплексів екологічному туризмі. *Вісник СНАУ: Серія «Агрономія і біологія»*. Вип. III (45). С. 45–51. DOI <https://doi.org/10.32845/agrobio.2021.3.6>

Розроблену д.б.н., професором Склад В.Г.

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОПП «Екологія»

(підпис)

Інна ЗУБЦОВА

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри екології та ботаніки)

Галина ЖАТОВА